

NORGES HØYESTERETT

Den 9. mai 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matheson, Bull og Høgetveit Berg i

HR-2018-885-U, (sak nr. 18-048509STR-HRET),

A

(advokat Tor Engeness
v/advokatfullmektig Christina Schie Helseth)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om promillekjøring.
- (2) Politimesteren i Øst politidistrikt satte 21. september 2016 A under tiltale for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til fjerde ledd jf. § 22 første ledd. Grunnlaget har slik ordlyd:

"Lørdag 2. april 2016, ca. kl. 23.45 i --- i X, førte han en Saab personbil med kjennemerke 00000, til tross for at han var påvirket av alkohol. Blodprøve tatt av ham ca. en time etter kjøringen viste en promille på 2,49."

- (3) Nedre Romerike tingrett avsa 12. juni 2017 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1965, frifinnes."

- (4) Tingretten begrunnet frifinnelsen med at den ikke kunne utelukke at tiltalte pådro seg den aktuelle promillen etter at kjøringen fant sted.
- (5) Påtalemyndigheten anket dommen. Eidsivating lagmannsrett avsa 9. februar 2018 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1965, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. annet ledd jf. tredje ledd jf. fjerde ledd jf. § 22 første ledd til en straff av fengsel i 24 – fireogtyve – dager samt en bot stor 52.000 – femtitotusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager."

2. **A fradømmes retten til å føre motorvogn for en periode av 2 – to – år, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 3-2 nr. 2. Tapsperioden regnes fra tidspunktet for rettskraftig dom. Til fradrag i tapsperioden kommer den tid førerkortet allerede har vært beslaglagt. Full ny førerprøve må avlegges ved gjenerverv av førerretten, jf. tapsforskriften § 8-3.**

3. **Sakskostnader idømmes ikke."**

- (6) Lagmannsretten fant det "hevet over all rimelig og fornuftig tvil at tiltalte under kjøringen hadde en alkoholkonsentrasjon i blodet på mer enn 1,5 promille".
- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling. A har i korte trekk anført at det ikke fremgår tilstrekkelig klart av lagmannsrettens dom hvordan den kom frem til at han under kjøringen hadde en alkoholkonsentrasjon i blodet på mer enn 1,5 promille. Dommen drøfter ikke de innvendinger som tiltalte hadde mot de sakkyndiges rapporter, blant annet at de manglet opplysninger om hans alkoholinntak de siste 12–24 timer før hendelsen, noe som kan ha virket inn på nivået på etylglukuronid og etylsulfat i blodet, som lagmannsretten la stor vekt på. De sakkyndige var ikke kjent med pustep prøven i saken, med hvordan han fremstod ved pågripelsen eller hans tidligere forklaring om mengden alkohol inntatt etter kjøring. Det burde ha vært foretatt enda en blodprøve av hensyn til målingen av etylglukuronid og etylsulfat i blodet.
- (8) Lagmannsrettens uttalelser om "tidsaspektet" i saken er også vanskelig å forstå – gjelder det tiden til rådighet for alkoholinntak eller tidsrommet mellom alkoholinntakene og avlagte puste- og blodprøver?
- (9) Alt dette gjør det uklart om det strafferettslige beviskravet er riktig anvendt.
- (10) Uansett må straffen reduseres på grunn av usikkerhet om alkoholkonsentrasjonen og formildende omstendigheter. Han har lagt ned påstand om at anken tillates fremmet.
- (11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og i korthet anført at det ikke foreligger noen feil ved lagmannsrettens dom. Fra påtalemyndighetens side er det lagt ned påstand om at anken ikke tillates fremmet.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men dømt i lagmannsretten. Anken kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at den ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum jf. annet ledd fjerde punktum. En ankenektelse på dette grunnlag skal være begrunnet, jf. § 323 annet ledd annet punktum.
- (13) A har for det første anket over lagmannsrettens saksbehandling og anført at domsgrunnene er mangelfulle.
- (14) Det sentrale bevistemaet for lagmannsretten var i hvilken utstrekning A drakk alkohol før kjøringen fant sted.
- (15) A forklarte for lagmannsretten at han ikke drakk alkohol før kjøringen fant sted, bortsett fra en halvliters boks med øl tidligere på kvelden. Imidlertid drakk han halvparten av en 0,7 liters flaske vodka i perioden fra da kjøringen var avsluttet til politiet kom til stedet, forklarte han.

På et tidligere stadium i saken hadde han anslått alkoholinntaket til å være 6–8 "shots" på 20 centiliter hver.

- (16) Av lagmannsrettens dom fremgår det at kjøreturen startet ca. kl. 23.30, at strekningen var ca. 11 km, og at politiet ankom ca. 20 minutter etter at kjøringen var avsluttet.

- (17) Om det videre hendelsesforløpet har lagmannsretten uttalt:

"Tiltalte fremsto som beruset og forklarte først til politiet at han ikke hadde kjørt bilen, men erkjente så at han hadde kjørt.

På stedet ble det foretatt utåndingsprøve klokken 00.21 som viste en påvirkning tilsvarende 2,08 i promille. Politiet tok deretter tiltalte med til blodprøvetagning og det ble tatt to blodprøver, henholdsvis klokken 00.48 og 01.11. Disse viste en alkoholkonsentrasjon i blodet på henholdsvis 2,49 promille og 2,37 promille."

- (18) Når lagmannsretten ikke festet lit til As forklaring, begrunnet den det slik:

"Av den sakkyndige rapporten fra Folkehelseinstituttet fremgår at det i den første blodprøven ble påvist 12 mikromol etylglukuronid og 13 mikromol etylsulfat og i den andre prøven 13 mikromol etylglukuronid og 13 mikromol etylsulfat. De nevnte stoffene er omdannelsesprodukter av etanol og dannes langsomt etter inntak av etanol. Det er i rapporten bemerket at det er lite sannsynlig at det er forenelig med de påviste konsentrasjonene at tiltalte kun skal ha drukket alkohol etter kjøringen, på grunn av det korte tidsforløpet mellom kjøringen og blodprøvetagningene. Det tar mer enn ca. en time fra alkoholinntak før etylglukuronid og etylsulfat dannes og maksimal konsentrasjon forventes etter 4–5 timer. Det er vist til en studie hvor deltagerne inntok åtte enheter alkohol og oppnådde en blodalkoholkonsentrasjon på ca. 1 promille. Høyeste etylglukuronidkonsentrasjon som ble målt etter en time var 2,3 mikromol pr. liter. Etter to timer var høyeste etylglukuronidkonsentrasjon som ble målt 3,4 mikromol pr. liter. Selv med et høyere inntak enn i studien er de påviste konsentrasjonene i denne saken langt høyere enn forventet dersom alkoholinntaket kun ligger en time før prøvetagningen. Etter enkeltinntak av alkohol stiger konsentrasjonen de første ca. fire timer etter inntak. I denne saken er konsentrasjonen relativt uendret i de to prøvene, noe som tyder på at funnene av etylglukuronid og etylsulfat ikke skyldes et enkelt alkoholinntak som ligger kort tilbake i tid. Det fremgår deretter oppsummeringsvis:

'Det er svært lite sannsynlig at de påviste konsentrasjonene av EtG og EtS er forenlige med at alkoholinntaket i all hovedsak fant sted kun etter kl. 23.45. Inntak lengre tilbake i tid er mer sannsynlig.'

- (19) Etter en "helhetlig vurdering av bevisene – hvor tidsaspektet og de sakkyndige uttalelsene er det sentrale" kom lagmannsretten til at tiltalte hadde inntatt en mindre mengde alkohol etter kjøringen, og at det alt vesentlige av alkoholinntaket skjedde før kjøringen. Lagmannsretten fant det hevet over all rimelig og fornuftig tvil at tiltalte under kjøringen hadde hatt en alkoholkonsentrasjon i blodet på mer enn 1,5 promille.

- (20) Ankeutvalget peker på at etter straffeprosessloven § 40 fjerde ledd skal domsgrunnene i saker som har vært behandlet med meddomsrett, "angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering". Det innebærer at retten skal redegjøre for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og kort angi hva som har vært avgjørende. Det er ikke et krav at alle bevis må kommenteres. At den domfelte er frikjent i tingretten, endrer i prinsippet ikke på kravet til lagmannsrettens begrunnelse. Det vises til HR-2017-2431-U avsnitt 19 med videre henvisninger.

- (21) Lagmannsrettens redegjørelse for sin bevisvurdering oppfyller etter ankeutvalgets mening de krav som kan stilles. Det pekes særlig på at de to relativt like målingene av høye

konsentrasjoner av etylglukuronid og etylsulfat i blodet ikke lar seg forene med tiltaltes forklaring om ett konsentrert alkoholinntak så kort tid før målingene ble utført.

Lagmannsrettens bemerkninger om tidsaspektet i saken etterlater heller ikke tvil om lagmannsrettens bevisvurdering. Det må ut fra sammenhengen være klart at lagmannsretten her mener å ta hensyn til så vel den tiden som gikk fra kjøringen var avsluttet og politiet kom til stedet, som til tiden mellom alkoholinntak og avlagte puste- og blodprøver. Det kan da ikke lede til opphevelse at lagmannsretten ikke nærmere har kommentert de innvendinger som ble fremsatt mot de sakkyndiges redegjørelse.

- (22) A har også anket over straffutmålingen og det fastsatte tapet av føreretten.
- (23) Ankeutvalget bemerker til straffutmålingen at ifølge vegtrafikkloven § 31 annet ledd bokstav c skal det som hovedregel reageres med bot og ubetinget fengsel ved en alkoholkonsentrasjon i blodet på over 1,2 promille. Utvalget finner ikke grunnlag for tvil om lagmannsrettens konklusjon om at det vesentlige av As alkoholinntak skjedde før kjøring, og at A under kjøringen hadde en alkoholkonsentrasjon i blodet på mer enn 1,5 promille. Det vises til kommentarene ovenfor om domsgrunnene. Som bemerket av lagmannsretten, følger det av Ot.prp. nr. 65 (1987–1988) at risikoen ved kjøring øker dramatisk ved promille over 1,5, og at den alt overveiende hovedregel da bør være en ubetinget fengselsstraff fra 21 til 36 dager i tillegg til bot. Lagmannsretten fastsatte fengselsstraffen til 24 dager etter på den ene side å ha lagt vekt på at kjøringen skjedde i mørket over en lengre strekning og til dels i tettbygd strøk, og på den andre side at iretteføringen hadde tatt noe lang tid. Ankeutvalget mener dette er en riktig straff. Ankeutvalget kan ikke se at As vanskelige livssituasjon og psykiske problemer på handlingstiden her kan føre til at straffen gjøres betinget.
- (24) Boten er fastsatt til halvannen gang månedsinntekten, i tråd med vanlig praksis. Anførselen i anken om lav nettoinntekt grunnet stor gjeldsbyrde, som ikke er nærmere dokumentert, kan ikke føre til et annet resultat.
- (25) Det er også anket over lengden på tap av føreretten, og at lagmannsretten påla full ny førerprøve ved gjenerverv av retten.
- (26) Av tapsforskriften § 3-2 nr. 2 siste punktum følger det at tapstiden ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 1,2 promille skal fastsettes til "minst 2 år". Lagmannsretten fastsatte tapstiden til to år. Lagmannsrettens begrunnelse for ikke å fastsette en lengre tapstid var at A hadde fått tilbake førerkortet ca. 20. juni 2017. Ankeutvalget mener at lagmannsretten med dette tok tilstrekkelig hensyn til besittelsestiden.
- (27) Det var riktig av lagmannsretten å pålegge A full ny førerprøve som vilkår for gjenerverv av føreretten, jf. tapsforskriften § 8-3 siste ledd. Paragraf 8-3 femte ledd kommer ikke til anvendelse ettersom resttiden er mer enn seks måneder.
- (28) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G :

Anken nektes fremmet.

Henrik Bull
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Riktig utskrift: